Azerbaijan Journal of Botany, 2023, 1(1): 3-5 DOI: 10.30546/ajb.2023.1.1.3.

ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV: BİOMÜXTƏLİFLİK VƏ TƏBİİ RESURSLAR

S.C. İbadullayeva
Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi Botanika İnstitutu, Badamdar yolu 40, AZ1004, Bakı, Azərbaycan
E-mail: ibadullayeva.sayyara@mail.ru

Heydər Əliyev elə böyük və həssas şəxsiyyətdir ki, Azərbaycanımızın heç bir xoşbəxtlik və firavanlıq ölçülərini nəzərdən qaçırmazdı. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə qəbul edilmiş biomüxtəlifliyin qorunması naminə ekoloji qərarlar, qanunlar, sərəncamlar ölkəmizin təbiətinin sağlamlığına yönəlmişdir. Bu iş ardıcıl, müntəzəm və sistem halında görüldüyü üçün böyük səmərə vermişdir. Təbiətə yönəlik hər hansı qəsd ulu öndəri çox hiddətləndirərdi: "Mən 1993-cü ildə Bakıya gələrkən, bizim əkdiyimiz, becərdiyimiz bəzi ağacların kəsilməsini görərkən, elə bildim ki, məni yaralayıblar. Mən dəfələrlə demişəm, bir də deyirəm, kim hansı bir sağlam ağacı kəsirsə, hesab edin ki, o, mənim qolumu, barmaqlarımı kəsir.... İnsan qurmalıdır, yaratmalıdır... hər bir insan ağac əkməlidir, becərməlidir, böyütməlidir. Əgər kimsə sağlam ağacı kəsirsə, o, nəinki xalqına, millətinə, ölkəsinə xəyanət edir, o, öz ailəsinə, özü-özünə xəyanət edir. Ona görə də siz hər bir ağacı qorumalısınız, hər bir ağacın qorunması uğrunda mübarizə aparmalısınız..."

Ulu öndərimizin müdrik siyasətini uğurla davam etdirən Prezidentimiz cənab İlham Əliyev təbiətə dövlət qayğısını daim diqqət mərkəzində saxlayır. Təbiətin mühafizəsi ilə əlaqədar yeni şəraitə uyğun milli proqramlar hazırlanır. Əlbəttə, Prezident İlham Əliyevin imzası ilə həyata keçirilən bu proqramlar təbiətimizin daha da zənginləşməsindən, təbii sərvətlərimizin etibarlı və effektli mühafizəsindən xəbər verir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin zəngin maddi sərvətlərimizə – yaşıllığa, meşələrə, dağlara, çaylara, bulaqlara, bir sözlə, təbiətə münasibəti onun azərbaycançılıq ideyasının tərkib hissəsi idi. Heydər Əliyev ölkəmizin analoqu olmayan flora və faunası ilə daim fəxr və iftixar hissi keçirirdi, onun torpağının, havasının, landşaftının qorunub saxlanmasını, zənginləşdirilməsini tələb edirdi. Ona görə də yurdumuzun torpaq, bitki, su, hava, meşə, bulaq, bitki örtüyü tərkibini daha dərindən öyrənməyə istiqamət verirdi. Ulu öndər Heydər Əliyevin fəaliyyətində ekoloji vəziyyətin daha da yaxşılaşdırılması, ətraf mühitin mühafizəsi və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə edilməsi məsələləri həmişə xüsusi diqqət mərkəzində olmuşdur. Təsadüfi deyil ki, məhz ümummilli liderimizin 1969-1982 və 1993- 2003-cü illərdə respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrlərdə bioloji müxtəlifliyin, ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində mühüm qanunlar və qərarlar qəbul edilmiş, bu sahədə çox böyük dəyişikliklər həyata keçirilmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə respublikada həyata keçirilən qlobal təbiəti mühafizə tədbirlərinin təşəbbüskarı və təşkilatçısı olmuşdur. Həmin illər təbiətin mühafizəsi və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadəyə dair 8 qanun və Azərbaycan KP MK-nın, Nazirlər Sovetinin 32 qərarı olmuşdur. Həmin illərdə ulu öndərimiz Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasında ekoloji vəziyyətin yaxşıladırılması və təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə edilməsi sahəsində məqsədyönlü siyasət yürüdürdü, ölkəmizin flora və faunasının qorunub saxlanılması və inkişaf etdirilməsi məqsədilə respublikada Şirvan (1969), Ağ göl (1978), İsmayıllı (1981), Bəsitçay (1974) və s. dövlət qoruqları və yasaqlıqlarının yaradılması, Abşeron zonasında və Gəncədə iri yaşıllıq massivlərinin salınması, şəhər və rayonlarımızda nəhəng sutəmizləyici qurğuların, böyük dəryaçaların inşa edilməsi məhz Heydər Əliyevin zəhmətinin bəhrəsi idi.

Bioloji müxtəlifliк sahəsində görülən işləri

nəzərdən keçirəndə aydın başa düşmək olur ki, ulu öndər Heydər Əliyevin o illərdəki fəaliyyətinin əsas məğzi təbiəti gələcək nəsillər üçün qoruyub saxlamaq, insanların mədəni səviyyəsini və həyat tərzini yüksəltmək olmuşdur.

Heydər Əliyevin respublikamıza yenidən rəhbərliyə qayıtması adi həyat ritmindən çox fərqli bir dövrə düşdü. Ermənilərin Azərbaycana qarşı müharibəsi, yaranan problemlər və s. bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, Heydər Əliyev bioloji müxtəlifliyin həyata tətbiqində yeni canlanma yarada bildi. Azərbaycanın təbiəti haqqında qanun və dövlət konsepsiyası yeni tələblər səviyyəsində işlənib təkmilləşdirildi.

Ulu öndərinAzərbaycan təbiətinə qayğısı bir övladın anasına göstərdiyi qayğı qədər səmimi, təmənnasızdır. Çünki əsas ideya uzaqgörən və saf niyyətə xidmət edir. Bu gün möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev, hörmətli Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva ulu öndərin bioloji müxtəlifliyin rifahı naminə arzu və planlarını dönmədən və qətiyyətlə həyata keçirirlər. Ölkədə yaşıllaşdırma kütləvi, stabil və davamlı prosesə, vətəndaş vərdişinə çevrilmişdir.

Təbiətə qarşı atılan hər yöndəmsiz addımın qarşısı Prezidentimizin sərt və vaxtında müdaxiləsi ilə alınır.

Ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu bütün dövrlərdə Azərbaycanda yeni ictimai şüurun intişar tapmasına nail oldu, eyni zamanda, respublikada yeni ekoloji düşüncənin formalaşmasına zəmin yaratdı.

Heydər Əliyevin bilavasitə göstərişinə əsasən və qayğısı nəticəsində respublikada meşə bərpa tədbirləri intensiv surətdə həyata keçirilmişdi. Belə ki, 1969-1982-ci illər ərzində dövlət meşə fondu torpaqlarında 51 min hektar sahədə yeni meşəliklər salınmışdır. 1989-1997-ci illərdə respublikada 45 min hektar sahədə meşə bərpa işləri aparılmışdır ki, bunun da 18 min hektarı əkin və səpin üsulu ilə yerinə yetirilmişdir. Bundan əlavə, 1969-1982-ci illərdə respublikada eroziyaya məruz qalmış və kənd təsərrüfatının istifadəsindən çıxmış yararsız torpaqlarda və Xəzərsahili qumluqlarda 68,1 min hektar sahədə qoruyucu meşə salınmışdır. 1971-1975-ci illərdə Azərbaycanda 30 min hektar yeni suvarılan torpaqların istismara verilməsi, Kür-Araz düzənliyində 280 min hektar sahədə torpaqların yuyulması, 200 min hektar sahədə suvarma şəbəkələrinin yenidən qurulması və su təchizatının yaxşılaşdırılması, 150 min hektar sahədə hamarlama işlərinin aparılması, 400 min hektar sahədə otaqlara su çıxarılması qarşıya bir vəzifə kimi qoyulmuşdu. Bu illər ərzində 270 min hektar yeni suvarılan sahələrin istifadəyə verilməsi hesabına ümumi suvarılan sahələr 1,450 milyon hektara çatdırlmışdır. 550 min hektar sahədə kompleks meliorasiya sistemləri yaradılmışdır. Qarşıya qoyulan vəzifə müvəffəqiyyətlə həll edilmiş, 754 min hektar suvarılan sahədə əsaslı yuma işləri və 400 min hektar sahədə əsaslı hamarlama işləri aparılmışdır.

Təbiətin qorunması sahəsində görülən işləri nəzərdən keçirəndə aydın başa düşmək olur ki, ulu öndər Heydər Əliyevin o illərdəki fəaliyyətinin əsas məğzi təbiəti gələcək nəsillər üçün qoruyub saxlamaq, insanların mədəni səviyyəsini və həyat tərzini yüksəltmək olmuşdur.

Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dövlət müstəqilliyi şəraitində ölkəmizdə ana təbiətin mühafizə edilməsi, ekoloji tarazlığın qorunub saxlanılması, təbii zənginliklərimizin inkişaf etdirilməsi istiqamətində ardıcıl bir siyasəti dönmədən həyata keçirir. Məhz Prezident İlham Əliyevin imzaladığı fərmanlar və sərəncamlar ətrafında respublikamızın bütün regionlarında təbiət qoruqları və yasaqlıqları yaradılmış, təbiətə münasibət və o təbii sərvətlərin daha da inkişaf etdirilməsi ümumdövlət işinin üzvü tərkib hissəsinə çevrilmişdir. Təbii sərvətlərdən istifadənin daha da yaxşılaşdırılması üçün dünya təcrübəsinin öyrənilməsi və beynəlxalq təşkilatların da ölkədə aparılan tədbirlərin həlli üçün işə cəlb edilməsi də dövlət rəhbərimizin təbiətə münasibətdə nail olduğu mühüm nəticələrdəndir.

Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva da respublikamızda təbii sərvətlərin qorunması və zənginləşdirilməsi, habelə ya-

şıllaşdırmanın kütləvi və davamlı prosesə, vətəndaşlıq borcuna çevrilməsi üçün əhəmiyyətli təşəbbüsləri meydana qoyur və böyük uğurla gerçəkləşdirilməsinə nail olur.

Bütün bunlara görədir ki, Azərbaycan Respublikası təbii sərvətlərdən istifadə və bioloji müxtəlifliyin mühafizəsi üzrə beynəlxalq miqyasda nümunəvi ölkələrdən biri kimi qəbul olunur.